CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

H O T Ă R Â R E A nr. 72
din 17 decembrie 2021

cu privire la Raportul auditului performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală

Curtea de Conturi, cu participarea Secretarului de stat al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, dl Vasile Șarban; șefului Secției protecția plantelor și siguranța alimentelor de origine vegetală din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, dl Ghenadie Rusu; Secretarului general al Ministerului Mediului, dl Igor Pșenicnîi; directorului general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, dl Radu Musteața; șefei Direcției controlul produselor de uz fitosanitar și fertilizanților din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, dna Cristina Grădinaru; directorului adjunct al Serviciului de Stat „Centrul de Stat pentru Atestarea şi Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar şi a Fertilizanţilor", dl Nicolae Danilov; șefei Secției sănătate ocupațională, siguranță chimică și toxicologie, medic-igienist în cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, dna Tatiana Tonu, în cadrul ședinței video, în condiţiile situaţiei epidemiologice determinate de infecţia COVID-19 în Republica Moldova[1], călăuzindu-se de art.3 alin.(1) și art.5 alin.(1) lit. a) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova[2], a examinat Raportul auditului performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizaților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală.

Misiunea de audit a fost efectuată în temeiul art.31 alin.(3) și alin.(6), art.32 din Legea nr.260 din 07.12.2017 și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2021[3]. Scopul misiunii a fost evaluarea măsurilor întreprinse de autoritățile responsabile în domeniul gestionării produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, în vederea garantării inofensivității produselor alimentare de origine vegetală și identificării impedimentelor care au afectat atingerea obiectivelor propuse, inclusiv performanța domeniului supus auditului.

Auditul public extern s-a desfășurat potrivit Standardelor Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit[4], cadrului de reglementare intern, precum și bunelor practici în domeniu.

Examinând Raportul de audit prezentat, precum și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente la ședința publică, Curtea de Conturi

[1] Hotărârea Parlamentului nr.55 din 17.03.2020 „Privind decretarea stării de urgență".
[2] Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).
[3] Aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 10.12.2020.
[4] Aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020: ISSAI 300 „Principiile auditului performanței", ISSAI 3000 „Standardele auditului performanței", ISSAI 3910 „Ghidul privind conceptele de bază ale auditului performanței", ISSAI 3920 „Ghidul privind procesul auditului performanței".

A CONSTATAT:

în Republica Moldova agricultura este o ramură a economiei naţionale care contribuie anual la formarea PIB-ului cu cca 12-13%. Suprafața totală a terenurilor cu destinaţie agricolă constituie 2499,6 mii ha, pe care își desfășoară activitățile agricole cca 390 mii de gospodării individuale şi ţărăneşti, cca 1550 de întreprinderi corporative şi cca 600 mii de gospodării casnice. Anual, în țara noastră, numărul speciilor de plante cultivate în agricultură este în majorare, iar sarcina de asigurare a unei creșteri corespunzătoare a acestora este pusă pe seama produselor de uz fitosanitar și fertilizanților (în continuare – PUFF).

Produsele de uz fitosanitar sunt pesticidele, utilizate pentru a proteja culturile agricole împotriva dăunătorilor și a bolilor și a influența procesele vitale ale plantelor. Aceste produse includ insecticidele, fungicidele, erbicidele și altele. Fertilizanții reprezintă produse utilizate drept stimulatori pentru nutriţia plantelor, ameliorarea sau menţinerea proprietăţilor agrochimice şi biologice ale solului. Nivelul admisibil al reziduurilor de pesticide și fertilizanți în produsele alimentare reprezintă un element al siguranței alimentare. Admiterea reziduurilor de pesticide în produsele alimentare de origine vegetală este, în mare parte, rezultatul unei gestiuni ineficiente a acestor produse.

Pesticidele și fertilizanții administrați culturilor pot intra în sol și în apele de suprafață prin dizolvare și scurgere și pot pătrunde inclusiv în apele subterane. Aceasta afectează funcția de habitat și contribuie la pierderea biodiversității, afectând formarea și compoziția solului, furnizarea de apă potabilă curată. În agricultura Republicii Moldova, constrânsă de numeroase provocări (climaterice, economice, sociale), se utilizează tot mai mult produse de uz fitosanitar și fertilizanți, riscul de prezență a reziduurilor acestora în produsele vegetale care să depășească limitele admisibile fiind mare.

Efectele asupra sănătății generate de expunerea persoanelor la pesticide cu proprietăți care perturbă sistemul endocrin și asupra costurilor aferente sănătății umane, au exprimat îngrijorări în mod constant. Expunerea la PUFF și consumul alimentelor, fie de origine animală, fie vegetală, care conțin reziduuri de pesticide sau fertilizanți, uneori pot fi periculoase, afectând sănătatea umană.

Reziduurile de pesticide pot prezenta, de asemenea, un risc pentru sănătatea animală și astfel pot intra în lanțul alimentar. Prin urmare, stabilirea condițiilor și a limitelor în care pot fi manevrate PUFF reprezintă o condiție prioritară.

În acest context, necesitatea asigurării unei gestiuni eficace a PUFF este stringentă, pentru a putea garanta siguranța produselor alimentare de origine vegetală. Gestiunea eficace a PUFF determină efectele acestora asupra produselor alimentare de origine vegetală obținute din materia primă agricolă.

Prin urmare, o bună gestionare a produselor de protecție a plantelor reprezintă orice activitate legată de omologare, fabricare/import, ambalare, depozitare, transportare, neutralizare, utilizare sau distrugere a produselor expirate.

Procedurile de audit realizate au identificat probleme și deficiențe la toate etapele de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, inofensivitatea produselor alimentare fiind îndoielnică. Astfel, s-a stabilit:

- nerealizarea consecventă a sarcinilor de actualizare și completare a cadrului național normativ, atât în contextul armonizării acestuia la Acquis-ul european, cât și în scopul dezvoltării legislației secundare relevante;

- neasigurarea gestionării stricte a informațiilor privind produsele de uz fitosanitar și fertilizanții incluși în lanțul valoric și imposibilitatea deținerii unor date complexe, reale și în timp util pentru a putea asigura elaborarea și implementarea politicilor aferente procesului de gestiune a PUFF;

- lipsa condițiilor de depozitare sigură a PUFF, condiționând păstrarea periculoasă a acestora și generarea de riscuri pentru sănătatea omului și mediul ambiant;

- lipsa normelor de comercializare și utilizare a PUFF determinând astfel utilizatorii să acționeze în limita propriului discernământ, uneori ignorând regulile de securitate;

- lipsa unei viziuni, a unui mecanism și a normelor care să asigure nimicirea/neutralizarea PUFF expirate/scoase din circuitul juridic;

- implementarea sumară a procedurilor de monitorizare, cu utilizarea unor baze de date și registre necorespunzătoare, care nu oferă operativ, complex și veridic date privind cantitățile de PUFF importate, stocate și utilizate pe teritoriul Republicii Moldova.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.14 alin.(2) și art.15 lit.d) din Legea nr.260 din 07.12.2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Raportul auditului performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. Parlamentului Republicii Moldova, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice;

2.2. Președintelui Republicii Moldova, pentru informare;

2.3. Guvernului Republicii Moldova, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.4. Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și Serviciului de Stat „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar și a Fertilizanților”, pentru examinarea rezultatelor auditului și luare de atitudine, conform competențelor, cu aprobarea unui Plan de măsuri de remediere a situațiilor constatate și implementare a recomandărilor din Raportul de audit;

2.5. Conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, de comun cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Serviciul Fiscal de Stat, pentru identificarea mecanismului de integrare în Sistemul Informațional nou creat al Serviciului Fiscal de Stat a proceselor-verbale de stabilire a contravențiilor întocmite de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, cu asigurarea colectării restanțelor la amenzile aplicate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat.

3. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile din data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

4. Curtea de Conturi va fi informată, în termen de 12 luni din data publicării Hotărârii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctelor 2.4. - 2.5. din prezenta Hotărâre.

5. Hotărârea și Raportul auditului performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizaților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (https://www.ccrm.md/ro/decisions).

Marian LUPU,
Președinte